

Sygn. akt I Ns 910/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2015 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Izabela Kosińska – Szota Protokolant: Natalia Stokłosa

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 lutego 2015 roku w Kłodzku

sprawy z wniosku D. W.

przy udziale (...)SA z siedzibą w K.Oddziałowi w W.

o ustanowienie służebności przesyłu

p o s t a n a w i a:

I. oddalić wniosek;

II. zasądzić od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania kwotę 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem kosztów postępowania.

Sygn. akt I Ns 910/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni D. W. wniosła o ustanowienie służebności przesyłu energii elektrycznej na rzecz uczestnika postępowania (...) S.A. w K.Oddziałowi w W. oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania wskazując w uzasadnieniu wniosku, że na jej nieruchomości położonej w R. znajduje się 14 sztuk słupów energetycznych pojedynczych i podwójnych oraz stacja transformatorowa (...) średniego napięcia, które wobec niewielkiej powierzchni jej nieruchomości stanowiącej gospodarstwo rolne przebiegając przez jego środek są niemałym balastem w jej użytkowaniu. Wnioskodawczyni wskazała, że w korespondencji prowadzonej przed wszczęciem postępowania z uczestnikiem, (...) S.A. powołał się na zasiedzenie służebności gruntowej. Ponadto wnioskodawczyni podniosła, że usiłowała ustalić w jaki sposób ówczesny rejon energetyczny zajął i wniósł swoje urządzenia przesyłowe na nieruchomości jej rodziców, która po ich śmierci stanowi własność wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni podniosła, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, że zasadniczo do czasu zmiany ustroju – 4 czerwca 1989 r. nie było możliwości dochodzenia praw w tym względzie. Zdaniem wnioskodawczyni uczestnik postępowania, a poprzednio rejon energetyczny nie były posiadaczami samoistnymi, lecz zależnymi, ponadto przedsiębiorstwo energetyczne zajęło nieruchomość w złej wierze, ponieważ posiadanie w dobrej wierze byłoby wówczas, gdyby przedsiębiorca był przekonany, że urządzenia wybudowane były zgodnie z prawem, jak i korzystanie nastąpiło za zgodą właściciela. Wnioskodawczyni wskazała, że poprzedni właściciele - jej rodzice nigdy nie wyrazili zgody na wybudowanie tych urządzeń w grunt oraz na bezumowne korzystanie z nieruchomości.

W odpowiedzi na wniosek uczestnik postępowania (...) SA w K. Oddział w W. wniósł o oddalenie wniosku i obciążenie wnioskodawczyni kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego nie kwestionując, że na działkach wnioskodawczyni położonych w R. posadowione są napowietrzne linie energetyczne niskiego napięcia zasilana z słupowej stacji transformatorowej, której elementem są dwa słupy energetyczne, średniego napięcia, której elementem są słupy energetyczne, linia kablowa zasilająca szafkę oświetlenia drogowego. Uczestnik postępowania wskazał, że linie średniego i niskiego napięcia posadowione zostały na działkach przed 1945 r., zatem korzystanie od

40 lat z nieruchomości należącej do wnioskodawczyni w celu budowy i utrzymania urządzeń przesyłowych uzasadnia przyjęcie dobrej wiary jako posiadacza służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Uczestnik postępowania podniósł też, że jest posiadaczem służebności, a nie posiadaczem nieruchomości. W konsekwencji uczestnik postępowania podniósł, że nabył służebność gruntową co do urządzeń linii energetycznej średniego i niskiego napięcia o treści odpowiadającej służebności przesyłu przez zasiedzenie, ponieważ korzysta przez czas niezbędny z trwałego i widocznego urządzenia zlokalizowanego na działce wnioskodawczyni. Ponadto uczestnik postępowania podniósł, że roszczenie wnioskodawczyni o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem jest bezzasadne. Uczestnik postępowania wskazał, też że do lutego 1989 r. był zarządcą mienia państwowego i nie wykonywał praw dla siebie tylko dla Skarbu Państwa. Uczestnik postępowania wskazał na kolejność jego przekształceń organizacyjno – prawnych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni D. W. jest właścicielem nieruchomości zabudowanej składającej się z działek o nr (...) o powierzchni 0,7000 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), nieruchomości stanowiącej grunty zadrzewione i zakrzewione składającej się z działki nr (...) o powierzchni 0,2500 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), nieruchomości niezabudowanej składającej się z działek o nr (...) o powierzchni 0,9300ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta (...). Uprzednio właścicielami tych nieruchomości byli rodzice wnioskodawczyni, następnie K. M., a następnie wnioskodawczyni.

Dowód:

- odpisy ksiąg wieczystych (...) – k.88 – 89, 90 – 91, 92 – 93

Przez działki te przebiegają napowietrzne linie energetyczne: średniego napięcia L-857, której elementem są słupy energetyczne, niskiego napięcia zasilana z R – 857- 23 słupowej stacji transformatorowej, której elementem są dwa słupy energetyczne i słupowa stacja transformatorowa. W dniu 25 sierpnia 1945 r. nastąpiło przejęcie firm (...)w W.przez pełnomocnika K.E.R.M. na D.i włączone do (...). Zarządzeniem z dnia 19 sierpnia 1948 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zjednoczenie (...)przedsiębiorstwo państwowe wyodrębnione. W wyniku kolejnych przekształceń powstało przedsiębiorstwo pod nazwą Zakłady (...)prowadzące m. in. Zakład (...)w W.. Linie niskiego i średniego napięcia istniały od czasów powojennych przebiegając na drewnianych słupach i zasilają gospodarstwa domowe w R.. Poprzednicy prawni byli posiadaczami urządzeń energetycznych położonych na w/w nieruchomościach.

Dowód:

- przejęcie niemieckich firm energetycznych – k.62

- umowa o dostawę energii elektrycznej z dnia 02.05.1958 r. – k.37 – 38 i z dnia 08.02.1962 r. – k.39

- zarządzenie z dnia 19.08.1948 r., 25.11.1958, 12.06.1968 r., 09.06.1976 r., (...)z dnia 22.04.1985 r., nr 57 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30.12.1988 r. – k.63 – 85

- zeznania świadka P. S. – k.105

- wyciąg z ewidencji środków trwałych – k.35, 36

- zdjęcia – k.101

- kopia mapy ewidencyjnej działek (w aktach I C 577/13) – k.6 i 11

- zeznania wnioskodawczyni – częściowo – k.105

Po wykonanym w 1976 r. remoncie linii średniego napięcia w dniu 19 listopada 1977 r. dokonano odbioru i przekazania do eksploatacji linii L – 20 kV D. – N. L 857, R-857-12 – R- 857-16. Rodzice wnioskodawczynie nie wyrażali zgody na remonty linii energetycznych, ani na budowę stacji transformatorowej.

Dowód:

- protokół nr (...) – k.40 – 41
- zeznania świadka P. S. – k.105
- zeznania wnioskodawczynie – k.105

W dniu 9 grudnia 1981 r. dokonano odbioru końcowego i przekazania do eksploatacji sieci niskiego napięcia w R.po kapitalnym remoncie rozpoczętym w 1979 r. W tym też roku wybudowano stację transformatorową (...)napięcie 20 kV.

Dowód:

- protokół nr (...) – k.44 – 45
- zeznania świadka P. S. – k.105
- znajdujące się w aktach I C 577/13: wypis Urzędu Miasta i Gminy M. - k.7 – 9, pismo Archiwum Państwowego we W. z dnia 15.01.2013 r. – k. 21, pismo Biura (...) - k.23, 24, pismo Urzędu Miasta i Gminy M. z dnia 17.05.1979 r. – k.25, informacja o terenie – k.26
- zeznania wnioskodawczynie – częściowo – k.105

W dniu 16 sierpnia 1983 r. dokonano pomiaru okresowego stacji transformatorowej w R. nr 857- 23.

Dowód:

- protokół nr (...) – k.42

W okresie od 1 do 22 września 1989 r. i od 2 do 4 listopada 1989 r. dokonano przeglądu technicznego linii 20 kV nr 857, a następnie w okresie od 1 do 19 lipca 1991 r.

Dowód:

- protokoły odbioru technicznego – k.43

Zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. wykonując zarządzenie nr 57 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1988 r. w sprawie podziału niektórych przedsiębiorstw państwowych zgrupowanych we Wspólnocie Energetyki i Węgla Brunatnego utworzono z dniem 1 stycznia 1989 r. przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...)w W., któremu przydzielono składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa Zachodniego Okręgu Energetycznego w P.. Przedmiotem działania Zakładu (...)w W.było przetwarzanie, przesyłanie oraz dostarczanie i sprzedaż odbiorcom energii elektrycznej, techniczna i handlowa obsługa odbiorców energii elektrycznej, budowa, rozbudowa, modernizacja oraz remonty sieci elektroenergetycznej. W dniu 20 lipca 1993 r. na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu przekształcono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...)w W.w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...)Spółka Akcyjna w W., a spółka ta wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...)w W.z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) S.A.w W.dotyczące mienia podlegającego wniesieniu przez Skarb Państwa do tej spółki

Dowód:

- zarządzenie nr 26/ORG/89, 197/ORG/93- k.46 – 48, 49 - 50
- akt przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną – k. 51 - 59
- odpis postanowienia z dnia 01.09.1993 r. – k.60
- wyciąg z zasad i standardów technicznych eksploatacji sieci

Wnioskodawczyni wezwała uczestnika postępowania pismem z dnia 30 października 2012 r. do zapłaty kwoty 20 993 zł tytułem odszkodowania za utratę wartości gruntów wyłączonych trwale z produkcji rolnej, za obniżenie walorów użytkowych oraz wynagrodzenia za współkorzystanie z pasa ograniczonego użytkowania za ustanowienie prawa służebności przesyłu.

Dowód:

- znajdujące się w aktach I C 577/13 wezwanie z dnia 30.10.2012 r. – k.29 - 31

Uczestnik postępowania i jego poprzednicy dokonują wycinania drzew, by nie miały styczności z liniami energetycznymi, oględzin linii, pomiarów rezystancji uziemienia.

Dowód:

- zeznania świadka P. S. – k.105
- zeznania wnioskodawczyni – k.105

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek podlegał oddaleniu.

Z przeprowadzonych dowodów wynika jednoznacznie, że poprzednicy prawni uczestnika postępowania posiadali od dnia 25 sierpnia 1945 r. energetyczne urządzenia przesyłowe przebiegające na trasie N.– D.poprzez R.. Przed wszystkim wskazać należy na dowody w postaci wydruku ewidencji środków trwałych – k.35 - 36, z których wynika, że obie linie – średniego i niskiego napięcia jako składniki majątku znajdowały się w posiadaniu poprzedników prawnych uczestnika postępowania. Okoliczności przejęcia praw i obowiązków niemieckich przedsiębiorstw energetycznych potwierdza dokument przejęcie ich z dniem 25 sierpnia 1945 r. Kolejne przekształcenia podmiotowe już po utworzeniu przedsiębiorstwa państwowego Zjednoczenie Energetyczne Okręgu Dolnośląskiego aż do przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego (...)w W.w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa, a następnie przekształcenia podmiotowe, w wyniku których doszło do powstania uczestnika postępowania (...) Spółki Akcyjnejpotwierdzają dowody przeprowadzone na wniosek uczestnika postępowania. Wynikają z nich chronologiczne przekształcenia podmiotowe, które w istocie nie były kwestionowane przez wnioskodawczynię, a nadto potwierdzające przejmowanie m. in. urządzeń w postaci linii napowietrznych średniego i niskiego napięcia przebiegających przez działki wnioskodawczyni, a poprzednio jej rodziców oraz wybudowanej stacji transformatorowej.

Wskazać należy, że przepisy dotyczące służebności przesyłu zostały wprowadzone do kodeksu cywilnego ustawą z dnia 30 maja 2008 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 731) i weszły w życie z dniem 3 sierpnia 2008 r. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale z dnia 22 maja 2013 r., w sprawie III CZP 18/13 (OSNC 2013, nr 12, poz. 139) przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. było dopuszczalne nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności.

W myśl przepisu art.292 k.c. służebność gruntową można nabyć przez zasiedzenie tylko w wypadku korzystania z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Zatem rozważyć należało przesłanki z art.172 k.c.

Wnioskodawczyni zeznała, iż przed nią właścicielami nieruchomości byli jej rodzice. Wynika to z ksiąg wieczystych przedmiotowych nieruchomości. Na marginesie tylko wskazać należy, że przed wnioskodawczynią, a po jej ojcu właścicielem wpisanym do ksiąg wieczystych była K. M., co jednak pozostaje bez znaczenia dla sprawy.

Wbrew twierdzeniom wnioskodawczyni zawartym w uzasadnieniu wniosku, posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989r. było posiadaniem w rozumieniu art.352 § 1 k.c. i prowadziło do zasiedzenia, co wynika z postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r. I CSK 171/08, uchwały SN z dnia 7 października 2008 r. III CZP 89/08. Przy doliczaniu przez uczestnika do okresu zasiedzenia okresu posiadania przez poprzednika prawnego działającego jako osoba prawna i Skarb Państwa – przedsiębiorstwo państwowe służebności przesyłu przed datą 1 lutego 1989 r. nie może budzić wątpliwości, że posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń energetycznych na cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 kc w zw. z art. 172 kc - vide: postanowienie SN z 13.10.2011r. V CSK 502/10, uchwała SN z 22.05.2013r. IIICZP 18/13).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć w drodze zasiedzenia własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych, może natomiast do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Stanowisko to ma odniesienie w szczególności do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, które do dnia 1 lutego 1989r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa. Dopiero wprowadzenie zmian do kodeksu cywilnego stworzyło z dniem 1 lutego 1989 r. dla państwowych osób prawnych - przedsiębiorstw państwowych - możliwość nabywania dla siebie własności nieruchomości i innych praw rzeczowych.

Powyższe oznacza, że w okresie sprzed daty 1 lutego 1989r. kiedy obowiązywał art. 128 k.c. wyrażający zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, to Skarb Państwa - a nie przedsiębiorstwo państwowe - był posiadaczem urządzeń przesyłowych i cudzej nieruchomości, na której je posadowiono, i tylko on mógł nabyć przez zasiedzenie służebność gruntową przesyłu.

W uchwale z dnia 22.10.2009r. III CZP 70/09 OSNC 2010/5/64 Sąd Najwyższy przyjął, że korzystanie przez przedsiębiorstwa państwowe z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej, prowadzące do zasiedzenia służebności gruntowej przed dniem 1 lutego 1989r. stanowiło podstawę do nabycia tej służebności przez Skarb Państwa, w tym także dotyczyło to zasiedzenia samej służebności gruntowej. W okresie gdy przedmiotowa linia energetyczna stanowiła własność Skarbu Państwa, korzystanie przez poprzedników prawnych uczestnika postępowania z nieruchomości wnioskodawczyni (jej poprzedników) w sposób odpowiadający służebności przesyłu, stanowiło posiadanie odbywające się na rzecz Skarbu Państwa, ale działającego - co istotne - w ramach dominium, a nie w ramach imperium, a zatem bieg terminu zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa nie uległ zawieszeniu z powodu siły wyższej a wic nabycie przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu mogło nastąpić na rzecz Skarbu Państwa.

W związku z tym uznać należy, zgodnie z przepisem XLI § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Przepisy wprowadzające kodeks cywilny, że zasiedzenie służebności gruntowej nastąpiło już w dniu 1 stycznia 1977 r. na rzecz Skarbu Państwa (licząc od daty wejścia w życie dekretu z dnia 11 października 1946 r. – Prawo rzeczowe (Dz. U. Nr 57, poz. 319), wszak niewątpliwie poprzednicy prawni uczestnika postępowania byli posiadaczami w złej wierze, a termin zasiedzenia wynosił zgodnie z art.50 § 2 dekretu prawo rzeczowe 30 lat. Z zeznań wnioskodawczyni i innych dowodów przeprowadzonych na jej wniosek nie wynika, by jej poprzednicy prawni podejmowali jakiegokolwiek czynności świadczące o przerwie w biegu terminu zasiedzenia.

Zauważyć należy, że nawet gdyby uznać, w kontekście protokołu nr (...), że najpóźniej od dnia 19 listopada 1977 r. rozpoczął bieg termin zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu co do linii średniego napięcia, to zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu linii średniego napięcia uwzględniając okres posiadania Skarbu Państwa doliczany do okresu posiadania poprzedników prawnych uczestnika postępowania - nastąpiło 19 listopada 2007 r. W odniesieniu do linii niskiego napięcia i stacji transformatorowej uznając najpóźniejszy termin rozpoczęcia biegu zasiedzenia od 9 grudnia 1981 r. – data protokołu odbioru, to termin zasiedzenia służebności odpowiadającej służebności przesyłu co do tej linii doliczając posiadanie Skarbu Państwa i doliczenie tego okresu do okresu posiadania poprzedników prawnych uczestnika - upłynął 9 grudnia 2011 r., zatem zarówno co do linii średniego, jak i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowej, przed wniesieniem wniosku w niniejszej sprawie przed 27 maja 2013 r. W ocenie Sądu, zeznania wnioskodawczynie podnoszącej, że linia średniego napięcia nie istniała wcześniej, lecz została wybudowana w 1982 r. nie znalazły potwierdzenia. Dowodem potwierdzającym istnienie tej linii jest wykaz z ewidencji środków trwałych potwierdzający jej istnienie już w 1945 r., powyższy protokół oraz zeznania świadka P. S., wszak dowody te są spójne ze sobą i pozwalają na ustalenie, że linia ta istniała po II wojnie światowej, a w 1976 r. podlegała kapitalnemu remontowi. Natomiast protokół nr (...) wskazuje jednoznacznie, że w dniu 9 grudnia 1981 r. dokonano odbioru po kapitalnym remoncie sieci niskiego napięcia, wówczas też stwierdzono brak transformatora na stacji transformatorowej R 857. Tym samym potwierdzone zostały zeznania świadka P. S. i częściowo wnioskodawczynie. Z dowodów tych oraz pozostałych protokołów dotyczących odbiorów technicznych wynika posiadanie urządzeń przez poprzedników prawnych uczestnika postępowania, o czym świadczą dokumenty związane z przekształceniami podmiotowymi, ponieważ mimo kolejnych przekształceń organizacyjnych i własnościowych przedsiębiorstwo państwowe, następnie spółka akcyjna skarbu państwa i spółki, w wyniku których doszło do powstania uczestnika postępowania z zakresem ich działalności zawsze wiązało się przesyłanie i dostarczanie energii elektrycznej, remonty, modernizacja oraz rozbudowa linii energetycznych. To wskazuje na wykonywanie władztwa nad rzeczą przez poprzedników prawnych uczestnika postępowania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu – co do linii średniego napięcia i służebności przesyłu – co do linii niskiego napięcia (do zasiedzenia doszło już w dacie obowiązywania przepisów o służebności przesyłu). Zaliczenie posiadania poprzednika prawnego, przez dłuższy okres był to Skarb Państwa jest możliwe, jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, a to wynika z wyżej powołanych dowodów z dokumentów dotyczących przekształceń.

Zdaniem Sądu, nie sposób mówić o posiadaniu przez poprzedników prawnych uczestnika postępowania służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu w dobrej wierze, lecz przyjąć należało złą wiarę, a zatem – jak wskazano wyżej - termin 30 letni zasiedzenia zgodnie z przepisem art.172 § 2 k.c. Uczestnik postępowania nie wykazał istnienia po stronie ówczesnych posiadaczy urządzeń przesyłowych dobrej wiary odpowiednimi dokumentami, a wnioskodawczynie wskazała, że jej rodzice nie wyrażali żadnej zgody na wchodzenie na ich nieruchomości, prowadzenie prac, remonty, modernizacje.

Mając te okoliczności na względzie, skoro nastąpiło zasiedzenie służebności przez uczestnika postępowania na nieruchomościach wnioskodawczynie, to jej wniosek o ustanowienie służebności podlegał oddaleniu.

Pozostałe dowody przeprowadzone przez Sąd nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w odniesieniu do przepisu art.227 § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art.520 § 3 k.p.c. zasądzając je od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika postępowania, a na koszty te składają się koszty zastępstwa procesowego 240 zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł.

05.03.2015 r.